

К.С. Чечельницька

*Харківський національний університет міського господарства ім. О. М. Бекетова***ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ СТАНОВЛЕННЯ УРБАНІСТИКИ**

У статті висвітлено тему систематизації ідей тематичних праць урбаністів різних періодів, які складають теоретичну базу сучасної урбаністики. Визначено ключові роботи, що склали наукові засади сучасної урбаністики. Проаналізовано історію розвитку урбаністичних досліджень. Окреслено перспективи еволюції урбаністики у контексті глобалізації та сталого розвитку міст. Методика дослідження побудована на історичному підході. Використано методи термінологічного аналізу, порівняння, систематизації та прогнозування.

Ключові слова. Урбаністика, містобудування, архітектура, міське середовище, сталий розвиток.

*«Ми формуємо наші будинки, а потім
наші будинки формують нас»
Вінстон Черчилль, 1941 р.*

Постановка проблеми

Взаємодія міського простору та суспільства, як важлива складова урбаністичних процесів, сьогодні є предметом досліджень науковців різних наукових сфер. Соціологи, архітектори, історики та психологи минулих століть також вивчали всебічний вплив міста на людину. Середовище є віддзеркаленням суспільства, оскільки є місцем концентрації різноманітних соціальних, культурних та економічних процесів. Так було протягом всієї історії людства і так само є сьогодні. Міські простори не лише відображають сучасні суспільні реалії, а й формують поведінку, ідентичність та стосунки людей, змінюючи спосіб їхньої взаємодії та якість життя. Створення штучного середовища для життєдіяльності людини зародилася ще в давні часи. Ще за довго до того, як сформувалися інші складові нашої цивілізації, такі як письмова грамотність, планування міст та навіть землеробство. Саме ці складові класично вважаються найважливішими факторами, що запустили процеси, які призвели до формування людства в його сучасному вигляді. Де б людина не знаходилася: вдома, на робочому місці, в навчальному закладі або місцях відпочинку, вона щоденно взаємодіє з забудованим середовищем та міськими інфраструктурами. Оточуючий нас простір має поліпшувати почуття та поведінку людей, які в ньому мешкають. Дослідження впливу міста на суспільство охоплюють широке коло тем, від психології людської поведінки та взаємодій до соціокультурних процесів. Архітектори, соціологи, психологи, філософи давно цікавляться, як особливості архітектурно-містобудівної організації простору можуть впливати на життя та поведінку людей. Важливим інструментом комплексного

дослідження міста стала урбаністика – наука, що вивчає розвиток міст з різних точок зору, включаючи архітектурну, соціально-економічну, екологічну та політичну перспективи [1, 2].

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Згідно до хронологічних меж дослідження цієї статті варто виділити декілька напрямів урбаністичних робіт науковців протягом ХХ століття. Класичні теоретичні праці: Георг Зіммель «Метрополіс та ментальне життя» (1903), Макс Вебер «Економіка та суспільство» (1921), Джейн Джейкобс «Смерть та життя великих американських міст» (1961), Льюїс Мамфорд «Місто в історії: його витoki, трансформації та перспективи» (1961), Анрі Лефевр «Право на місто» та «Виробництво простору» (1974). Сучасні праці: Пітер Хол «Міста в історії цивілізації» (1998), Зігмунд Бауман «Глобалізація» (2000), Ян Гейл «Міста для людей» (2010), Річард Флоріда «Креативний клас» (2002). Практичні прикладні праці: Рем Колхас «S, M, L, XL» (1995), Емілі Тален «Що кажуть міста: Соціальна інтерпретація міських моделей та форм» (2024).

Щодо українських вчених, слід відзначити роботи Вадимова В. М., Данилова С. М., Древаль І. В., Осиченко Г. О., Павліва А. П., Посацького Б. С., Соснової Н. С., Тімохіна В. О., Шебек Н. М., Шкодовського Ю. М. та інших. Щодо досліджень останніх років, слід приділити увагу колективній монографії, що видана 2024 року у Харківському національному університеті міського господарства ім. О. М. Бекетова «Соціально-психологічний супровід у мегаполісі». У розділі «Урбосоціологія як синтез наук про міста і суспільство» детально розглянуто теми переосмислення міст у ХХІ столітті, задоволеності населення їхнім місцем проживання, проблем мегаполісів та сучасних міст як віддзеркалень суспільних відносин [3].

Мета та завдання

Мета дослідження полягає у систематизації ідей тематичних праць урбаністів різних періодів, які складають теоретичну базу сучасної урбаністики.

Завдання дослідження:

- визначити ключові роботи, що склали наукові засади сучасної урбаністики;
- проаналізувати історію розвитку урбаністичних досліджень;
- окреслити перспективи еволюції урбаністики у контексті глобалізації та сталого розвитку міст.

Методика дослідження побудована на історичному підході. Використано такі методи як термінологічний аналіз, порівняння, систематизація, прогнозування.

Виклад основного матеріалу

Історія урбаністики пройшла декілька етапів. Розпочалася вона в давнину з перших спроб систематизації знань про міста та продовжується зараз пошуками сучасних підходів. Перші згадки про міські практики зустрічаються ще в стародавніх цивілізаціях. У Стародавній Греції та Римі вже були спроби проектування та організації міст, що знайшло відображення в працях філософів та архітекторів. Платон у праці «Держава» розглядав організацію ідеального міста-держави. Архітектор Вітрувій у праці «Десять книг про архітектуру» описав основи проектування (Рис. 1) [4]. Тоді урбаністики не існувало як самостійної науки, а питання міського будівництва вирішувалися переважно інтуїтивним шляхом. Середньовіччя також не принесло істотних змін у міському мисленні. Міста розвивалися за принципом природного приросту, без чіткого планування. Це пов'язано з відсутністю наукових підходів та обмеженими технологіями. Із настанням епохи Відродження почалося формування системних підходів до організації міст. Спостерігається зацікавленість містобудуванням, що пов'язано з розвитком геометрії та інженерії. У XVI-XVII ст. з'являються праці відомих теоретиків – П'єра Шарля Ланфана та Франческо ді Джорджо, які пропонують нові методи проектування та планування міст. Тоді французький архітектор та інженер Клод-Ніколя Леду розробив методи створення гармонійних та функціональних міських просторів, що призвело до покращення якості життя в містах. Впродовж XIX століття з настанням промислової революції урбанізація набула глобального характеру. Стрімке зростання міського населення, збільшення числа заводів, розвиток транспорту та інфраструктури створили нові проблеми, пов'язані зі щільністю населення, гігієною, забрудненням і соціальною

сегрегацією. Почали розвиватися нові наукові підходи до вивчення міст.

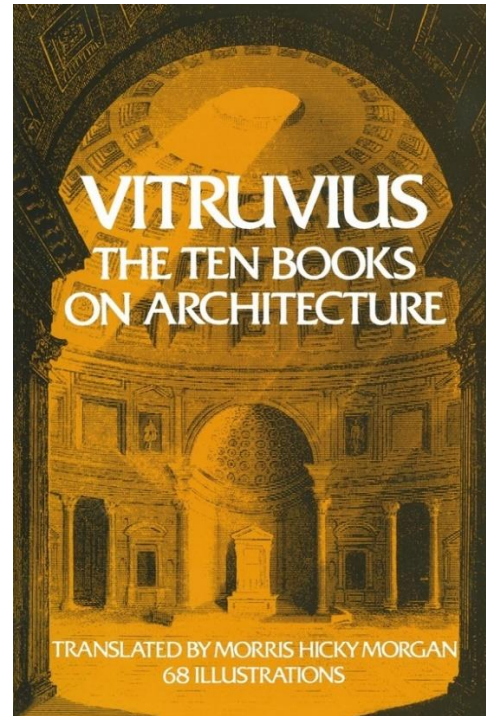

Рис. 1. Видання «Десять книг про архітектуру», Вітрувій. 2000 р.

Одним із основоположників наукових досліджень у галузі урбаністики вважається німецький соціолог Георг Зіммель, який у своїх працях аналізував соціальну структуру міста та вплив урбанізації на повсякденне життя мешканців. На цьому етапі урбаністика починає формуватися як самостійна наукова дисципліна, в основу якої покладена теорія соціології, географії та архітектури. Місто – це простір відчуження, що одночасно дарує свободу за рахунок особливої міської анонімності. Зіммель одним з перших подивився на сучасне місто, як на актуальну проблему та почав її досліджувати. У 1903 році було опубліковано його есе «Великі міста та духовне життя» («The Metropolis and Mental Life») [5]. Зіммель перетворив соціологію в науку про сучасність, зробив внутрішнє життя людини напрямом науки про суспільство. Він був першим соціологом, який став думати про урбаністичні напрями, про споживання та гроші, про моду та туризм, про любовні переживання та сприйняття часу. Але найголовніше для майбутніх архітекторів те, що він став розглядати велике місто, як квінтесенцією сучасного життя.

У 1921 році німецький соціолог та філософ Макс Вебер розглядає урбанізацію в контексті соціально-економічних та політичних змін. У своїй фундаментальній праці «Економіка та суспільство», що стала одним з класичних прикладів урбаністичних досліджень початку XX століття, він

пропонує теоретичну основу для розуміння міста як соціального явища [6].

На початку ХХ століття урбаністика отримала новий поштовх до розвитку завдяки теоретикам і практикам архітектури – Ле Корбюзьє, Густаво Гутманн та Чарльз Монтгомері. Вони запропонували нові радикальні підходи до міського планування (Рис. 2) [7]. Поява теорій «місто-сад», «місто для людей» та інших призвела до бурхливого розвитку містобудування та урбаністики. У цей час почалося впровадження нових методів міського планування, таких як функціональне зонування, створення парків і зелених насаджень. У той час змінилися й теоретичні підходи до міста з акцентом на покращення якості життя, зменшення соціальної ізоляції та створення більш здорового міського середовища.

Місце та будинок, де ми проживаємо, впливає на наше самопочуття. З точки зору відомого психолога Зигмунда Фрейда будинок наче утроба. Звідти ми з'явилися на світ. Підсвідомо там безпечно та затишно. Карл Юнг стверджував, що будинок – це печера. Ці визначення говорять, що первісна функція будинку – це забезпечення захисту від оточуючого середовища. Американський психолог Абрагам Маслоу у 1943 році запропонував теорію ієрархії потреб людини та сформував її у вигляді піраміди. Піраміда потреб Маслоу є загальнозживаною назвою ієрархічної моделі потреб людини. На першому рівні піраміди розташовано фізіологічні потреби. На другому – необхідність відчуття безпеки. Вперше ідея була прописана в його роботі «Теорія людської мотивації». Пізніше описана більш детально у книзі «Мотивація та особистість» («Motivation and Personality») [8]. Піраміда наочно пояснює, як будинок та місце проживання впливають на емоційний стан мешканців. Після впевненості в безпеці виникає потреба в комунікації та самореалізації.

Архітектура може мінімізувати загрози життєвому благополуччю. Важливо, як виглядають будинки, вулиці, райони та як вони запроектовані. Не лише з естетичної точки зору, але й з психологічної. Привабливі будинки, райони та громадські простори підвищують якість життя та згладжують напруженість. Зазвичай суспільство занурено в свої турботи та побут і не помічає впливу оточення на настрій. Міське середовище має покращувати психоемоційний стан людини. Але висока щільність населення, шум, забруднення та обмеженість зелених насаджень можуть викликати стрес та негативно впливати на психічне здоров'я. На противагу, добре спроектовані міста з парками, зонами відпочинку та доступом до природи сприяють покращенню загального добробуту та підвищенню якості життя. Спираючись на це починає формуватися новий термін «Урбосоціологія», як синтез наук про міста та суспільство, та привертає увагу вчених різних напрямів.

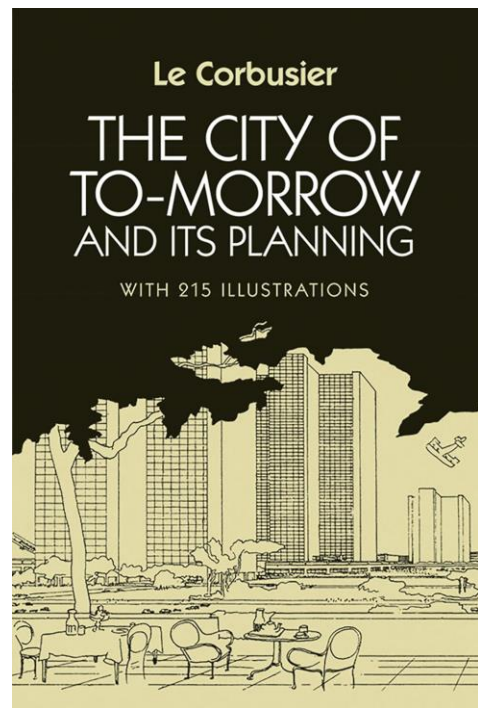

Рис. 2. Видання «Місто завтрашнього дня та його планування», Ле Корбюзьє. 1987 р.

Урбосоціологія, міждисциплінарна галузь соціологічних досліджень, що вивчає різні аспекти соціальної, містобудівної та культурної ідентичності місця. Наукові праці в галузі урбосоціології спираються на різноманітні методологічні підходи, включаючи якісні та кількісні методи дослідження, а також використання підходів з інших галузей, таких як культурологія, психологія, антропологія тощо. Роботи культових американців Кевіна Лінча «Образ міста» («The Image of the City») [9] та Льюїса Мамфорда «Культура міст» («The Culture of Cities») [10] є потужними прикладами урбосоціологічних досліджень, що стали класикою.

Морфологія міст буває різною: композиція, структура, пріоритети, функціональне наповнення тощо. Деякі аспекти творяться самі собою з плином часу, деякі запроектовані архітекторами, деякі генеруються містянами. На образ міста накладає відбиток безліч факторів: такі як історія місця, економіка держави, культура мешканців, позиція влади, географічне місцезорозташування та багато інших. Так само певні чинники впливають на сприйняття оточуючого середовища. У першу чергу це безсумнівно загальний рівень життя населення, що є віддзеркаленням великої кількості напрямів роботи системи. Й у цій системі життєдіяльності міста одну з найважливіших ролей займає урбаністика. Саме вона має створювати комфортні простори для своїх мешканців, а моделі та форми мають розповідати про соціальні пріоритети та культурні переваги.

Талановитий Зігфрід Гідіон сформував нове покоління містобудівників після Другої світової війни. Він був секретарем Міжнародного конгресу сучасної архітектури, працював із видатним Ле Корбюзьє та Вальтером Гропіусом. Перша публікація його книги «Простір, час та архітектура» («Space, Time and Architecture») відбулася 1941 року (Рис. 3). Це дослідження стало однією з найпотужніших архітектурних аналітичних робіт середини ХХ століття [11]. Гідіон закликав відроджувати «інтимність життя» та відчувати людський масштаб під час проектування, що було вкрай важливим у поствійськовому середовищі. Простір, що нас оточує впливає на думки та дії суспільства. На рівні підсвідомості люди часто вирушають в конкретне місце саме тому, що бажають відчутти його (церква або парк розваг). Соціум сприймає архітектуру міста на емоційному рівні. Таке сприйняття позначається на діях всередині будівель, вулиць або громадських просторів.

Джаред Даймонд, лауреат Пулітцерівської премії, у роботі «Зброя, мікроби і харч: Витоки нерівностей між народами» («Guns, Germs, and Steel: The Fates of Human Societies», 1997 р.) презентує вплив міського середовища на людину з точки зору еволюційної біології [12]. Юваль Ной Харарі, ізраїльський військовий історик, професор Єврейського університету в Єрусалимі, аналізує тему становлення людства, розвитку суспільства та існування його у минулому та майбутньому, розглядає тему умов проживання людства у різні періоди: «Людина розумна. Історія людства від минулого до майбутнього» («A Brief History of Humankind», 2015 р.), «Людина божественна. За лаштунками майбутнього» («A Brief History of Tomorrow», 2017 р.), «21 урок 21-го століття» («21 Lessons for the 21st Century», 2018 р.) [13]. Дослідження характеризують синтез розвитку міського середовища, інфраструктури та соціуму.

У другій половині ХХ століття та на початку ХХІ століття урбаністика дедалі більше інтегрувалася з іншими науками, такими як екологія, психологія, економіка та політологія. Урбаністичні дослідження починають враховувати вплив зміни клімату, зростання населення, міграції, а також питання сталого розвитку та соціальної справедливості. Гарним прикладом є робота Яна Гейла «Міста для людей» («Cities for People», 2010 р.) [14]. Сучасний урбанізм включає гуманні та культурні аспекти, такі як питання культурної ідентичності, міського дизайну, архітектурної естетики та громадянської активності. Останнім часом особлива увага приділяється концепціям «розумних міст», де технологічні інновації використовуються для покращення життя громадян,

а також принципам сталого розвитку та інтеграції природних екосистем у міський простір.

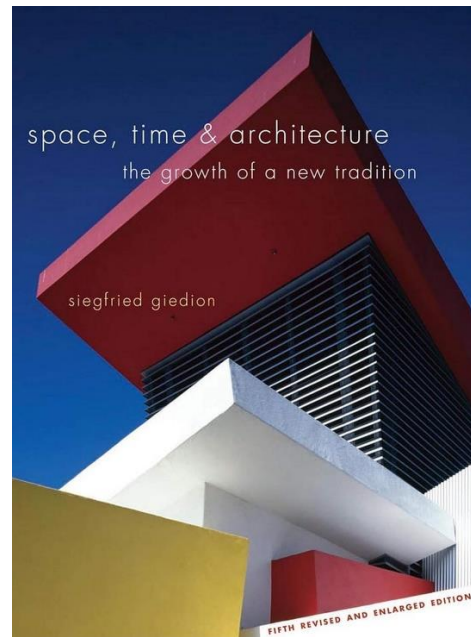

Рис. 3. Видання «Простір, час та архітектура», Зігфрід Гідіон. 2009 р.

Найсвіжіша робота Емілі Тален, урбаніста, професора Чиказького університету, «Що кажуть міста: Соціальна інтерпретація міських моделей та форм» («What Cities Say. A Social Interpretation of Urban Patterns and Forms», 2024 р.) [15] присвячена взаємозв'язку міста із соціальним контекстом. Проведено фундаментальний аналіз культурного значення міського середовища для суспільства. Тален розкриває тему інтерпретації, щоб зрозуміти мотиви функціонування міста та його елементів. Вона стверджує, що сенс міста часто невидний та безладно вплетений у містобудівну тканину. Велику увагу зосереджено на темах, що стосуються структури, композиції та форми міст, а також окремих невеликих міських просторів. Завдяки таким дослідженням, архітектори матимуть аргументацію, щоб сформулювати які типи міст є найбільш затребуваними серед населення. Наукова праця є вкрай вагомим завдяки цінностям та ідеям, які в ній висвітлюються. Саме ці ідеї можуть стати основою майбутнього наших міст.

Сьогодні принципи нового урбанізму – це сукупність ідей, спрямованих на створення більш стійких, зручних та привабливих міст. Цей підхід був розроблений наприкінці ХХ століття та лишається актуальним донині. Він охоплює широке коло питань, включаючи архітектуру, транспорт, громадські простори та соціальну взаємодію. Його часто порівнюють з модерністською моделлю міста, але він більше зосереджений на людиноцентризмі, стійкості та інтеграції з

природою. Принципи нового урбанізму успішно реалізовані в багатьох містах світу.

Велика кількість урбаністичних досліджень сьогодення зосереджена на тому, як міста можуть бути спроектовані, щоб сприяти соціальній інтеграції. Тенденція підкреслює важливість вивчення попередніх містобудівних методів, віддзеркалює життєвий шлях та надбаний досвід людства крізь складні часи ХХ століття. Науковці приходять до висновку, що міста з гарно розвинутою інфраструктурою суспільних просторів сприяють розвитку довіри та взаємодії між населенням. Чим безпечнішими та доступнішими будуть громадські простори, тим більше вірогідності, що містяни будуть активно брати участь у розвитку міста та спілкуватися один з одним, незалежно від статусу чи етнічної приналежності. Всесвітньовідома активістка Джейн Джейкобс присвятила все своє життя дослідженню даної теми. Її праця «Смерть та життя великих американських міст» («The Death and Life of Great American Cities») стала підручником сучасних урбаністів та має величезну кількість нових видань після свого тріумфу 1961 року (Рис. 4) [16].

Сьогодні війна в Україні має великий вплив на міграцію та міські процеси. Мільйони людей були змушені покинути свої домівки та шукати притулку в більш безпечних регіонах країни або за її межами. Міграційний процес виявився не лише гуманітарною проблемою, але й спричинив зміни у міському середовищі. Створилися як виклики, так і можливості для міст, які приймають біженців. Міста стикаються з підвищеним навантаженням на інфраструктуру, що може призвести до погіршення якості життя. Масова міграція створює потребу в інтеграції біженців у місцеві громади, що вимагає не лише фізичних змін, а й культурних, соціальних та політичних зусиль. Приплив мешканців впливає на культурне життя, створюючи можливості для культурної інтеграції, але й посилюючи соціальну напругу в разі неефективного управління. Зараз як ніколи є актуальною здатність урбаністики впливати на психологічний стан людства. У період військових подій населення України це відчуває особливо яскраво. Вулиці, будівлі та простори, що нас оточують кожного дня, змушують відчувати та рефлексувати. Міські простори мають глибокий та багатогранний вплив на суспільство. Від того, як ці простори влаштовані, залежить не тільки побутова зручність та комфорт громадян, але й їхні взаємовідносини, культурне різноманіття, рівень соціальної мобільності та психоемоційний стан. Дослідження доводять, що добре спланований простір може відігравати ключову роль у покращенні якості життя, створенні інклюзивних міст, зниженні соціальної напруги та поліпшенні громадського здоров'я. Розумне планування та управління містом

може сприяти розвитку креативного демократичного суспільства, а також зробити місця проживання більш стійкими.

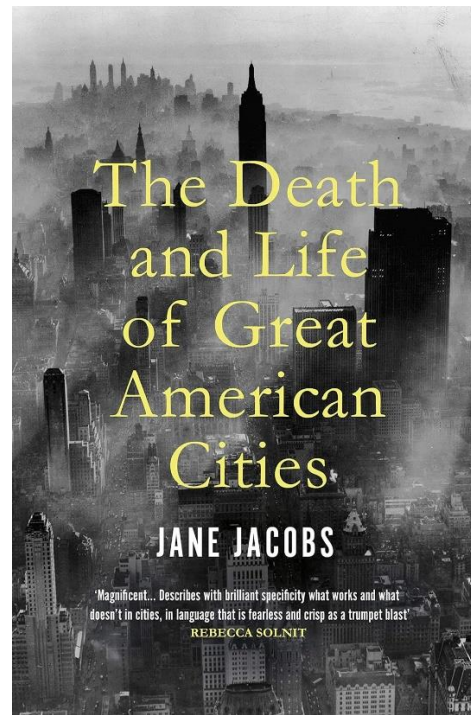

Рис. 4. Видання «Смерть та життя великих американських міст», Джейн Джейкобс. 2020 р.

Висновки

Ретроспективний огляд наукових праць дозволив виявити ключові моменти розвитку урбаністики, починаючи з перших теоретичних досліджень і закінчуючи сучасною містобудівною практикою. Протягом століть урбаністика еволюціонувала від інтуїтивних методів планування до складної дисципліни, що охоплює широке коло питань: від архітектури та інженерії до соціології, екології та економіки. Головні роботи, що склали теоретичну базу сучасної урбаністики, відображають особливості етапів створення цієї науки та формують уявлення про її фундаментальні складові. Історія розвитку наукових досліджень демонструє процеси формування та основні періоди становлення урбаністики. Систематизація ідей тематичних праць урбаністів різних періодів дозволяє розділити роботи на класичні теоретичні та практичні прикладні. Проведене дослідження презентує тенденцію ускладнення об'єкту урбаністичних знань, на які впливають внутрішні аспекти, а саме соціальні, екологічні, економічні тощо. Щодо перспектив еволюції урбаністики у контексті глобалізації та сталого розвитку міст потрібно відзначити ІТ сферу, що дозволяє відкривати нові горизонти вивчення та аналізу міських просторів. Сучасні урбаністичні дослідження спрямовані на пошук оптимального поєднання інноваційних технологій та сталого розвитку з метою

забезпечення гармонійного існування міст та їх мешканців в умовах глобальних викликів.

Література

1. Посацький Б. С. *Основи урбаністики: навч. посібник*. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2011. 368 с.
2. Шкодовський Ю. М., Каменський В. І. *Урбаністика: підручник*. Харків: ХНУБА, Савчук О. О., 2012. 209 с.
3. Чечельницька К. С. *Урбосоціологія як синтез наук про міста і суспільство. Соціально-психологічний супровід у мегаполісі / За заг. Наук. Ред. Проф. Резван О. О.* Харків: Видавництво Іванченка І.С., 2024. 342 с. С. 7-26.
4. Vitruvius. *The Ten Books on Architecture*. NY: Dover Publications Inc, 2020. 331 с.
5. Simmel G. *The Metropolis and Mental Life. The Sociology of Georg Simmel*. / Ed. K. Wolff. NY: Free Press, 1950. 409 с.
6. Weber M., Tribe K. *Economy and Society: A New Translation*. Harvard: Harvard University Press, 2019. 520 с.
7. Corbusier L. *The City of Tomorrow and Its Planning*. NY: Dover Publications, 2013. 301 с.
8. Maslow A. *Motivation and Personality*. Delhi: Prabhat Prakashan, 2019. 411 с.
9. Lynch K. *The Image of the City*. Cambridge: The MIT press, 1960. 194 с.
10. Mumford L. *The Culture of Cities*. NY: Forbidden Bookshelf, 2016. 770 с.
11. Giedion S. *Space, Time and Architecture: The Growth of a New Tradition*. Harvard University Press, 2009. 960 с.
12. Diamond J. *Guns, Germs and Steel*. NY: W.W. Norton & Company, 2005. 528 с.
13. Harari Y. N. *21 Lessons for the 21st Century*. NY: Spiegel & Grau, 2018. 372 с.
14. Gehl J. *Cities for People*. WA: Island Press, 2010. 288 с.
15. Talen E. *What Cities Say. A Social Interpretation of Urban Patterns and Forms*. Oxford University Press, 2024. 312 с.
16. Jacobs J. *The Death and Life of Great American Cities*. London: Bodley Head, 2020. 480 с.
3. Chechelnytska, K. S. (2024). Urban sociology as a synthesis of the sciences of cities and society. In O. O. Rezvan (Ed.), *Social and psychological support in the metropolis* (pp. 7-26). Kharkiv: Ivanchenko I.S. Publishing House.
4. Vitruvius (2020). *The Ten Books on Architecture*. NY: Dover Publications Inc.
5. Simmel, G. (1950) *The Metropolis and Mental Life*. In K. Wolff (Ed.), *The Sociology of Georg Simmel*. NY: Free Press.
6. Weber, M., Tribe, K. (2019). *Economy and Society: A New Translation*. Harvard: Harvard University Press.
7. Corbusier, L. (2013) *The City of Tomorrow and Its Planning*. NY: Dover Publications.
8. Maslow, A. (2019). *Motivation and Personality*. Delhi: Prabhat Prakashan.
9. Lynch, K. (1960). *The Image of the City*. Cambridge: The MIT press.
10. Mumford, L. (2016). *The Culture of Cities*. NY: Forbidden Bookshelf.
11. Giedion, S. (2009). *Space, Time and Architecture: The Growth of a New Tradition*. Harvard: Harvard University Press.
12. Diamond, J. (2005). *Guns, Germs and Steel*. NY: W.W. Norton & Company.
13. Harari, Y. N. (2018). *21 Lessons for the 21st Century*. NY: Spiegel & Grau.
14. Gehl, J. (2010). *Cities for People*. WA: Island Press.
15. Talen, E. (2024). *What Cities Say. A Social Interpretation of Urban Patterns and Forms*. Oxford: Oxford University Press.
16. Jacobs, J. (2020). *The Death and Life of Great American Cities*. London: Bodley Head.

Автор: ЧЕЧЕЛЬНИЦЬКА Катерина Сергіївна, кандидат архітектури, доцент кафедри урбаністики та містобудування Харківський національний університет міського господарства ім. О. М. Бекетова
Kateryna CHECHELNYTSKA, PhD (Arch), Associate Professor of the Department of Urbanism and City Planning O.M. Beketov National University of Urban Economy in Kharkiv
E-mail - kateryna.chechelnytska@kname.edu.ua
ID ORCID: [0000-0001-8444-8117](https://orcid.org/0000-0001-8444-8117)

Reference

1. Posatskiy, B. S. (2011). *Fundamentals of urban planning: tutorial*. Lviv: Lviv Polytechnic. Press.
2. Shkodovskiy, Y. M., Kamenskiy, V. I. (2012). *Urban planning: tutorial*. Kharkiv: KNUCEA, Savchuk O. O.

THEORETICAL PRINCIPLES OF THE URBAN PLANNING FORMATION

K. Chechelnytska

O.M. Beketov National University of Urban Economy in Kharkiv, Ukraine

The article examines the key works that formed the scientific foundations of modern urbanism. They reflect the peculiarities of the stages of the formation of this science and form a general idea of its fundamental components. The history of the development of scientific research summarizes the process of formation and clearly demonstrates the main periods of the formation of urbanism. A retrospective review of scientific works made it possible to identify key moments in the development of urbanism, starting from the first theoretical studies and ending with modern urban planning practice. Over several centuries, urbanism has evolved from intuitive planning methods to a complex scientific discipline that covers a wide range of issues: from architecture and engineering to sociology, ecology and economics. The research methodology is built on a historical approach. The following methods were used: terminological analysis, comparison, systematization, forecasting. Thanks to the systematization of the ideas of thematic works of urbanists of different periods, which constitute the theoretical basis of modern urbanism, it can be concluded that the works can be divided into classical theoretical and practical applied. Regarding the prospects for the evolution of urbanism in the context of globalization and sustainable development of cities, it is necessary to note the sphere of innovative technologies, which allows opening up new horizons for the study and analysis of urban spaces. Also, thanks to the research conducted, it is possible to trace the trends in the complication of the object of urban knowledge, which are influenced by internal aspects, namely social, environmental, economic, psychological, etc. Modern urban research is aimed at finding the optimal combination of innovative technologies and sustainable development in order to ensure the harmonious existence of cities and their residents in the face of global challenges.

Keywords. Urban planning, urban development, architecture, urban environment, sustainable development.